

Działalność metodyczna i informacyjna w Pracowni UKD w Bibliotece Narodowej

Joanna Kwiatkowska
Biblioteka Narodowa

Konferencja *Deskryptory Biblioteki
Narodowej*
20-21 kwietnia 2015 r.

---

o **Metodyka**

Informacja

Konsultacja

Informacje na stronie BN/Dla bibliotekarzy/UKD

- Poradnik UKD

<http://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/ukd/poradnik-ukd>

- Kartoteka wzorcowa UKD

<http://mak.bn.org.pl/cgi-bin/KHW/makwww.exe?BM=3>

- Biuletyn UKD

<http://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/ukd/biuletyn-ukd>

Poradnik UKD

- wersja robocza
- dostępny on-line
- przeznaczony dla bibliotekarzy stosujących [zapis pionowy UKD](#) (wersja BN)

Poradnik UKD

- Rozdział V - **Poddziały wspólne**
- Rozdział VI – Dział ogólny **0**
- Rozdział VII - Dział **1** Filozofia. Psychologia
- Rozdział VIII - Dział **2** Religia. Teologia
- Rozdział IX - Dział **3** Nauki społeczne
- Rozdział X - Dział **5** Matematyka. Nauki przyrodnicze

Poradnik UKD

Źródła:

- materiały zamieszczane na stronie BN/Dla bibliotekarzy/UKD, np. w Biuletynach UKD, materiałach ze spotkań Zespołu ds. UKD
- materiały Pracowni UKD z konferencji, warsztatów i szkoleń
- artykuły Pracowni UKD

Poradnik UKD

- Każdy z rozdziałów składa się z dwóch części – z wiadomości ogólnych, opartych na pliku wzorcowym UKD (MRF), oznaczonych kolorem **niebieskim** oraz prezentacji metody zapisu pionowego BN, oznaczonej kolorem **zielonym**.

Poradnik UKD – wiadomości ogólne

Wiadomości ogólne

V.1 Poddziały wspólne języka (Tablica Ic)

Wskaźnik =...

V.1.1 Poddziały wspólne języka – wiadomości ogólne

Poddziały wspólne języka służą do oznaczania języka, w którym dokument jest napisany lub z którego jest tłumaczony.

Poradnik UKD - zakres dziedzinowy

Wiadomości ogólne

IX.2.2.2 Dział 314 Demografia. Badanie ludności

IX.2.2.2.1 Dział 314 Demografia. Badanie ludności – wiadomości ogólne

W dziale mieszczą się: teorie ludnościowe, ruch ludności, przyrost i spadek liczby ludności, podział i skład ludności, urodzenia, płodność, śmiertelność, migracje, wygnania, wysiedlenia, repatriacje.

Poradnik UKD – dziedziny pokrewne

Wiadomości ogólne

X.2.1 Dział 502/504 Nauka o środowisku. Zachowanie zasobów naturalnych. Ochrona środowiska. Zagrożenia środowiska

X.2.1.1 Dział 502/504 Nauka o środowisku. Zachowanie zasobów naturalnych. Ochrona środowiska. Zagrożenia środowiska - wiadomości ogólne

Klasyfikuje się tu zagadnienia degradacji i ochrony środowiska.

Zagadnienia higieny powietrza, wody i gleby klasyfikuje się symbolem 614.7, inżynierii sanitarnej 628, prawa ochrony środowiska 349.6. Filozofię przyrody klasyfikuje się symbolem 113/119, ekologię i nauki biologiczne symbolami 57/59.

Poradnik UKD - rozbudowa za pomocą poddziałów analitycznych

Wiadomości ogólne

X.2.2 Dział 51 Matematyka

X.2.2.3 Rozbudowa działu 51 za pomocą poddziałów analitycznych

51-3 Techniki obliczeniowe

51-7 Badania i metody matematyczne w innych dziedzinach nauki

51-8 Gry i rozrywki matematyczne

Poradnik UKD - zapis pionowy – zasady ogólne

Metoda BN

VII.4 Dział 1 Filozofia oraz 159.9 Psychologia w zapisie pionowym (metoda BN)

VII.4.1 Zasady ogólne

Stosuje się poddziały wspólne:

- formy (0...).

Nie stosuje się poddziałów wspólnych:

- miejsca (1.../9...) z wyłączeniem symbolu 1,
- rasy, narodowości i grupy etnicznej (=...) z wyłączeniem symbolu 1,
- czasu "...",
- z kreską -02,
- z kreską -03,
- z kreską -04,
- z kreską -05 z wyłączeniem symbolu 159.9.

Poradnik UKD - zapis pionowy – zasady szczegółowe

Metoda BN

X.2.4.9 Dział 53 Fizyka w zapisie pionowym (metoda BN)

Zasady ogólne dla działu 5 omówiono w rozdziale **X.3.1**

X.2.4.9.1 Zasady szczegółowe

- Zagadnienia mechaniki z punktu widzenia fizyki klasyfikuje się symbolem 531/534, z punktu widzenia techniki 621.01, np.:

531.8 Teoria maszyn

621.01 Podstawy konstrukcji maszyn

- Zagadnienia elektryczności klasyfikuje się symbolem 537, a elektrotechniki 621.3, np.:

537.6 Magnetyzm

621.318 Techniczne zastosowanie magnetyzmu

Poradnik UKD - zapis pionowy - odwołania do Biuletynów UKD

Metoda BN

VIII.4 Dział 2 Religia. Teologia w zapisie pionowym (metoda BN)

Dział 2 został omówiony w [Biuletynie UKD nr 1/2013¹](#).

Kartoteka wzorcowa UKD

- przygotowana przez Pracownię UKD - oparta na tablicach *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna: publikacja nr UDC-P058 autoryzowana przez Konsorcjum UKD nr licencji UDC-2005/06. Wydanie skrócone dla bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych*
- od listopada 2011 r. dostępna online
- aktualizowana co miesiąc

Kartoteka wzorcowa UKD

- kontrolowana przez Pracownię UKD - wszystkie symbole wprowadzone do rekordów bibliograficznych *Przewodnika Bibliograficznego* (pole 080) mają odwzorowanie w rekordach wzorcowych
- nie jest automatycznie powiązana z rekordami bibliograficznymi, stanowi rodzaj słownika UKD zbudowanego zgodnie z metodą zapisu pionowego

Kartoteka wzorcowa UKD – struktura

- Adaptacja formatu dla klasyfikacji MARC 21 Format for Classification Data

<http://www.loc.gov/marc/classification/eccdhome.html>

153 % a % j

353 % i % a

453 % wj % a

553 % wl % a

680 % i

753 % a % e % i % u

761 % i % e

Kartoteka wzorcowa UKD – materiały metodyczne

680 % **i** Nota stosowania

753 % **a** Odpowiednik słowny % **e** Termin indeksowy –
Zobacz rozbudowa % **i** Tekst objaśniający % **u** Linki

761 % **i** Instrukcja dalszego podziału i łączenia symboli % **e**
Przykłady rozbudowy

Kartoteka wzorcowa UKD - pole **680 % i**

153		§a 338.48-52 §j Turystyka sportowa
680	0.	§i Klasyfikuje się tu tylko zagadnienia organizacyjne turystyki. Przewodniki turystyczne klasyfikuje się odpowiednim symbolem z działu 913
753		§a Turystyka sportowa
761	.1	§i Dalsza rozbudowa z dodaniem po dwukropku odpowiednich symboli, np.: §e 338.48-52:796.6 Turystyka rowerowa

Kartoteka wzorcowa UKD - pole **753 % a** – dodawanie odpowiedników słownych

153	§a	391.91 §j Tatuże. Malowanie ciała
753	§a	Bodypainting
753	§a	Ciało ludzkie - malowanie
753	§a	Makijaż dla dzieci
753	§a	Malowanie ciała
753	§a	Tatuaż

Kartoteka wzorcowa UKD - pole **753 % e** – Termin indeksowy - Zobacz rozbudowę

153		⌘a 27-235/-236 ⌘j Historia biblijna. Opowieści biblijne. Parafrazy
680	0.	⌘i Klasyfikuje się tu publikacje opisujące wydarzenia przedstawione w Piśmie Świętym
753		⌘a Biblia - historia
753		⌘a Biblia - opowieści biblijne
753		⌘a Biblia - parafrazy
753		⌘e <u>Biblia dla dzieci zobacz rozbudowę 27-235/-236</u>
761	.1	⌘e np.: Biblia dla dzieci: 27-235/-236 oraz (02.053.2)

Kartoteka wzorcowa UKD – pole **753**

% **u** - odwołania do Biuletynów UKD

153		%a 004.438 %j Poszczególne języki programowania
753		%a BASIC - język programowania
753		%a C (język programowania)
753		%a FORTRAN (język programowania)
753		%a Języki programowania poszczególne
753		%a PASCAL - język programowania
753		%i Decyzje na poszczególne języki programowania znajdują się w Biuletynie UKD nr 4/2011 %u http://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/ukd/biuletyn-ukd
761	.1	%i Języki opisowe klasyfikuje się symbolem 004.438 oraz 004.436, np.: %e VHDL, Postscript: 004.438 oraz 004.436
761	.1	%i Języki zapytań, operowania danymi klasyfikuje się symbolem 004.438 oraz 004.655.3, np.: %e SQL: 004.438 oraz 004.655.3
761	.1	%i Języki programowania obiektowego klasyfikuje się symbolem 004.438 oraz 004.045, np.: %e C++, JAVA, Python, Delphi, PERL, PHP: 004.438 oraz 004.045

Kartoteka wzorcowa UKD - pole 761 % i % e

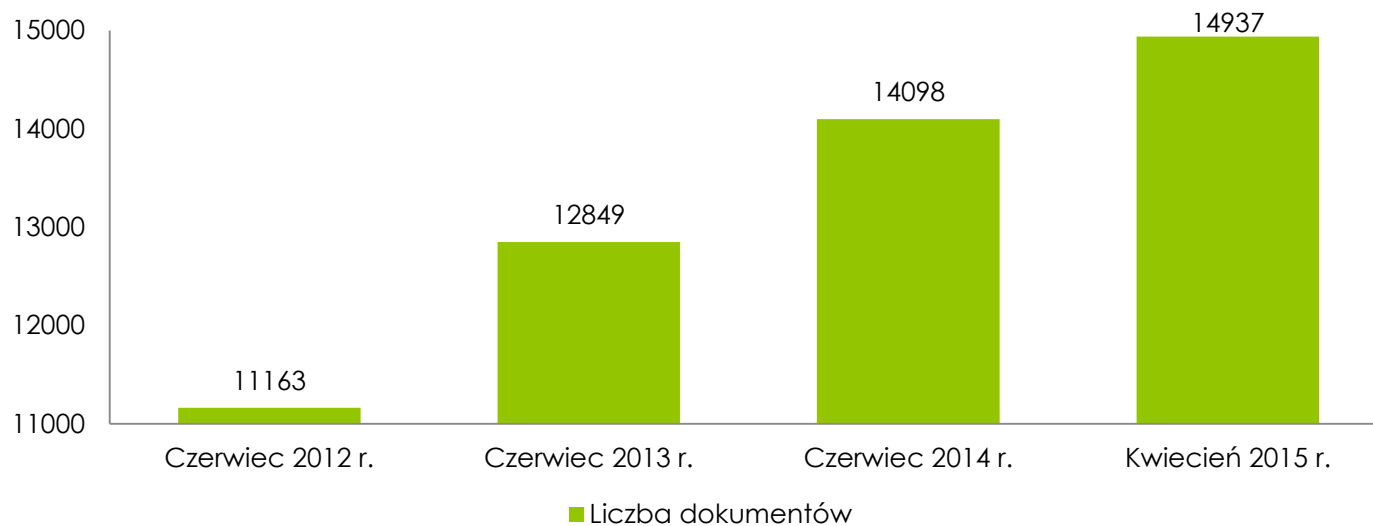
153		%a	339.7(4-67)	%j	Finanse Unii Europejskiej	
553	0.	%w	I %a	339.923(4-67)	%j	Gospodarka Unii Europejskiej
753		%a			Fundusze strukturalne UE	
753		%a			Fundusze wspólnotowe UE	
753		%a			Programy i fundusze wspólnotowe	
753		%a			Programy UE	
753		%a			Unia Europejska - finanse	
753		%a			Unia Europejska - fundusze strukturalne	
753		%a			Unia Europejska - fundusze wspólnotowe	
753		%a			Unia Europejska - programy i fundusze wspólnotowe	
761	.1	%j			Programy i fundusze wspólnotowe klasyfikuje się dodając w pierwszym polu 080 symbol odpowiedniej dziedziny, np.: %e Rolnictwo - programy i fundusze wspólnotowe - Polska: 338.43(438) oraz 339.7(4-67), %e Ochrona środowiska - programy i fundusze wspólnotowe - Polska: 502.13/14 oraz 339.7(4-67), %e Program Operacyjny Kapitał Ludzki: 331.5(438) oraz 339.7(4-67)	

Kartoteka wzorcowa UKD – metoda tworzenia haseł indeksowych

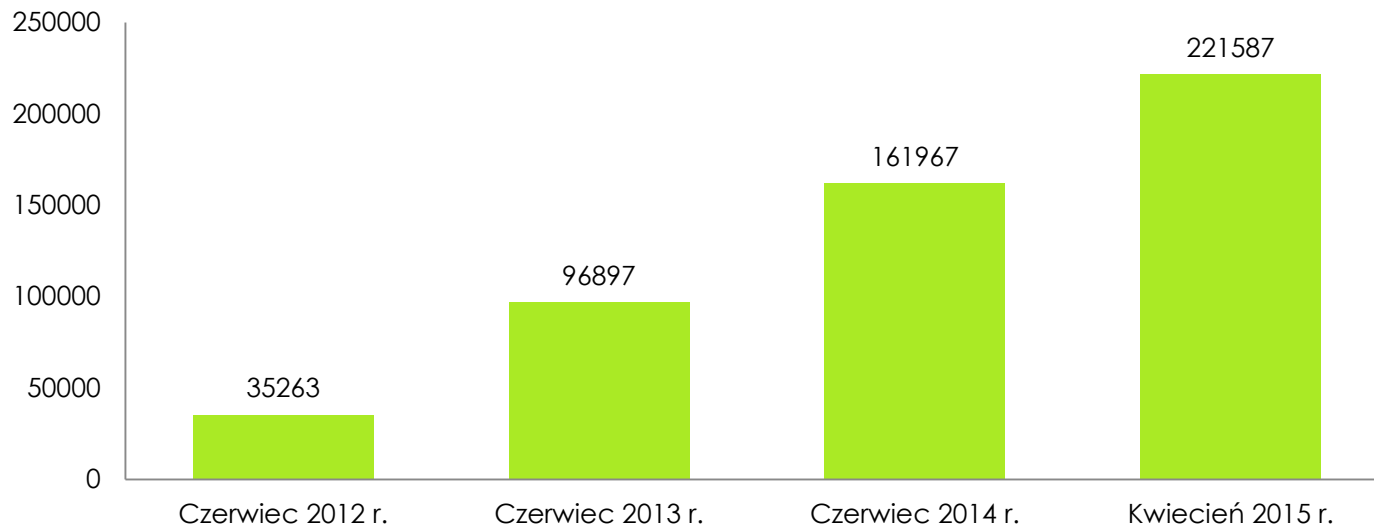
- Hasła indeksowe – dział **34** Prawo
- *BUKD nr 3/2014*
- Hasła indeksowe – dział **2** Religia. Teologia
- *BUKD nr 4/2013*
- Hasła indeksowe – dział **7** Sztuka
- *BUKD nr 5/2011*

Kartoteka wzorcowa UKD – liczba dokumentów (rekordów wzorcowych)

Kartoteka wzorcowa UKD – statystyka odwiedzin

Biuletyn UKD

- dwumiesięcznik redagowany w Pracowni UKD, wydawany w wersji elektronicznej od 2008 r.
- w latach 2008-2010 prezentował zapis poziomy UKD
- od 2011 r. prezentuje zapis pionowy UKD

Biuletyn UKD – prezentacja poszczególnych działów

- Dział **2** Religia. Teologia - *BUKD nr 1/2013*
- Dział **338.48** Turystyka. Dział **91** Geografia. Dział **796/799** Sport - *BUKD nr 1/2014*
- Dział **61** Medycyna - *BUKD nr 4/2012*
- Dział **94** Historia - *BUKD nr 6/2011*

Biuletyn UKD – prezentacja poddziałów wspólnych

- Poddziały wspólne czasu - *BUKD nr 4/2014*
- Poddziały wspólne formy - *BUKD nr 2/2013*
- Poddziały wspólne rasy, narodowości i grupy etnicznej - *BUKD nr 6/2012*

Biuletyn UKD – prezentacja grup zagadnień

- Marketing - *BUKD nr 1/2012*
- Unia Europejska - *BUKD nr 3/2012*
- Bezpieczeństwo - *BUKD nr 2/2014*
- Regionalizm - *BUKD nr 5/2014*

Biuletyn UKD – część 1. Aktualności

Aktualności

1. International UDC Seminar 2015

29-30 października 2015 r. odbędzie się w Lizbonie kolejne seminarium Konsorcjum UKD pt. *Classification and Authority Control*
Szczegółowe informacje są dostępne na stronie:

<http://www.udcc.org/>

2. IFLA 2014 General Conference and Assembly (Lyon)

- 18 sierpnia 2014 r. na sesji poświęconej rozwojowi UKD spotkali się członkowie Zespołu redakcyjnego Konsorcjum UKD. Konsorcjum UKD poinformowało o zawartości *Extensions and Corrections to the UDC* nr 34 i 35.

Biuletyn UKD – część 2. Prezentacja działu/tematu

BIULETYN UKD NR 5 (41) REGIONALIZM

A. Regionalizm jako pojęcie wieloaspektowe, obejmujące kompleksową wiedzę o obszarach, ich aspektach przyrodniczych, społecznych, ekonomicznych, kulturowych i politycznych, jest reprezentowany w UKD w wielu działach.

Studia kompleksowe dotyczące regionu klasyfikuje się symbolem 908.

- 908 Krajoznawstwo. Studia regionalne²

Klasyfikuje się tu kompleksowe lub wielodyscyplinarne badania obszaru - jego geografii, historii, obyczajów, kulturę, gospodarkę itp. Dla zagadnień historycznych stosuje się symbole z działu 94, np.:

908(410.5) Kompleksowe badania Szkocji

908(438) Regionalizm w Polsce

Biuletyn UKD – odwołania do pliku wzorcowego UKD (MRF)

Decyzje szczegółowe

2-67 Stosunki między religiami. Dyskryminacja religijna, prześladowania religijne¹

2-7 Organizacja, administracja poszczególnych religii, kościołów. Prawo religijne²

221.7-23/-24-27 Komentarze do Pięcioksięgu Konfucjańskiego (Wu Jing)

233 Hinduizm. Joga – hinduizm³

24-23/-24 Kanon palijski⁴

243 Lamaizm. Buddyzm tybetański. Buddyzm tantryczny

---

¹ **2-674.5** Persecution (MRF)

² **2-74** Religious law (MRF)

³ **233-852.5YOG** Yoga (MRF)

⁴ **24-24** The Pali Canon (canon of the Theravada school). Tipitaka. The Three Baskets (MRF)

Metodyka

o **Informacja**

Konsultacja

Informacje na stronie BN/Dla bibliotekarzy/UKD

BIBLIOTEKA NARODOWA

Szukaj w zbiorach **KATALOGI BN**

• zbiory BN • strona

○ BN ZBIORY KATALOGI I BIBLIOGRAFIE PROGRAMY I USŁUGI ZASOBY CYFROWE I LINKI KSIĘGARNIA

• Dla bibliotekarzy / UKD / Aktualności UKD

Aktualności UKD

Aktualności UKD

- Kartoteka UKD
- Zapis pionowy UKD
- Biuletyn UKD
- Poradnik UKD
- Adaptacja MRF
- Materiały warsztatowe
- Archiwum UKD
- Tablice skrócone UKD
- Historia UKD
- Linki
- Kontakt

XII spotkanie Zespołu ds. Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej

W dniach 23-24 marca 2015 r. odbyło się dwunaste spotkanie Zespołu ds. Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. Pierwszego dnia obrady odbywały się w gmachu Biblioteki Narodowej, drugiego dnia w gmachu Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej.

Materiały ze spotkania dostępne są na podstronie [Zapis pionowy UKD](#).

Poradnik UKD

Pracownia UKD rozpoczęła zamieszczanie rozdziałów wersji roboczej [Poradnika UKD](#)

Dostępne rozdziały:

- V Podziały wspólne
- VI Dział ogólny 0
- VII Dział 1 Filozofia Psychologia
- VIII Dział 2 Religia Teologia
- IX Dział 3 Nauki społeczne
- X Dział 5 Matematyka. Nauki przyrodnicze

Szkolenia UKD zewnętrzne

- Szkolenia dla bibliotekarzy z zewnątrz (dwudniowe, organizacja ZEBiD):
  - poziom podstawowy
  - poziom zaawansowany

<http://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/zebid-bn/oferta-szkoleniowa/opracowanie-rzeczowe-dokumentow-z-wykorzystaniem-ukd---poziom-zaawansowany>

Szkolenia UKD – poziom podstawowy

Opracowanie rzeczowe dokumentów z wykorzystaniem UKD - poziom podstawowy

[Powrót do listy szkoleń](#)

Celem szkolenia jest teoretyczne i praktyczne wprowadzenie w tematykę opracowania rzeczowego dokumentów z zastosowaniem Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej, zapoznanie z budową klasyfikacji dziesiętnej, charakterystyką najnowszych tablic, zasadami tworzenia symboli itp.

Program zajęć:

- Historia UKD i budowa klasyfikacji dziesiętnej.
- Leksyka i gramatyka UKD
- Budowa tablic klasyfikacyjnych.
- Rodzaje wydań tablic klasyfikacyjnych.
- Konsorcjum UKD - Plik wzorcowy UKD - Nowe kierunki i tendencje w Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej
- Rewizja najważniejszych działów głównych i poddziałów pomocniczych UKD.
- Stopnie szczegółowości klasyfikowania w zależności od rodzaju, stopnia specjalizacji i wielkości zbiorów dokumentów
- Pragmatyka klasyfikowania - Analiza treści i charakterystyki słowne dokumentów
- Charakterystyki rzeczowe dokumentów oparte na UKD stosowane w bieżącej bibliografii narodowej i możliwości ich praktycznego wykorzystania.
- Zapis pionowy UKD

Zajęcia prowadzi specjalista z Instytutu Bibliograficznego BN.

Formy i metody pracy:

- wykład z prezentacją
- ćwiczenia
- analiza przypadków
- wymiana doświadczeń, dyskusja

Szkolenia UKD – poziom zaawansowany

Opracowanie rzeczowe dokumentów z wykorzystaniem UKD - poziom zaawansowany

[Powrót do listy szkoleń](#)

Kurs jest częścią cyklu szkoleń mających udoskonalić warsztat bibliotekarski oraz poszerzyć kompetencje zawodowe uczestników. Szkolenie przeznaczone jest dla osób, które ukończyły podstawowy kurs opracowania rzeczowego dokumentów w UKD lub pracują przy opracowywaniu dokumentów i chciałyby zgłębić tajniki ich klasyfikowania w UKD.

Celem szkolenia jest:

- Doskonalenie umiejętności klasyfikowania
- Studium trudnych przypadków

Program zajęć:

- Tworzenie symboli z podziałami analitycznymi i syntetycznymi
- Tworzenie symboli z podziałami wspólnymi języka. Wykorzystanie do rozbudowy działu 811 Poszczególne języki i działu 821 Literatura poszczególnych języków oraz podziałów wspólnych rasy, narodowości i grupy etnicznej
- Tworzenie symboli z podziałami wspólnymi formy i czasu
- Tworzenie symboli z podziałami wspólnymi miejsca; rasy, narodowości i grupy etnicznej
- Tworzenie symboli z podziałami wspólnymi z kreską -02, -04, -05
- Metodyka tworzenia symboli rozwiniętych i złożonych
- Zapis poziomy a zapis pionowy UKD
- Indeksy i kartoteki wzorcowe UKD
- Omówienie „trudnych przypadków” zgłoszonych przez uczestników szkolenia dotyczących tworzenia symboli UKD

Formy i metody pracy:

- Wykład z prezentacją
- Ćwiczenia
- Analiza przypadków
- Wymiana doświadczeń, dyskusja

Szkolenia UKD wewnętrzne

- Szkolenia dla bibliotekarzy BN (dwudniowe, organizacja ZEBiD)
- Szkolenia przywarsztatowe

Artykuły

- *Bibliotekarz*
- *Poradnik Bibliotekarza*
- *Przegląd Biblioteczny*
- *Zagadnienia Informacji Naukowej*
- *Rocznik Biblioteki Narodowej*
- *Praktyka i Teoria Informacji Naukowej*

Metodyka

Informacja

● **Konsultacja**

Zespół ds. UKD

- grono specjalistów i praktyków z bibliotek akademickich, publicznych i pedagogicznych oraz pracowników BN
- koordynacja prac nad stosowaniem UKD:
konsultacje przy wprowadzaniu zapisu pionowego w BN, analiza działań do nowej edycji tablic skróconych, propozycje uzupełnienia kartoteki wzorcowej UKD o odpowiedniki słowne
- od 2009 r., dwa spotkania w roku

Spotkania Zespołu ds. UKD

- Spotkanie I (25 listopada 2009) - [pobierz sprawozdanie](#)
- Spotkanie II (22-23 marca 2010) - [pobierz sprawozdanie](#)
- Dyskusja nad zapisem pionowym
  - [pobierz Zapis pionowy UKD \(propozycja 1\)](#)
  - [pobierz Zapis pionowy UKD \(propozycja 2\)](#)
- Spotkanie III (16-17 września 2010) - [pobierz sprawozdanie](#)
- Spotkanie IV (7-8 marca 2011) - [pobierz sprawozdanie](#)
- Spotkanie V (26-27 września 2011) - [pobierz sprawozdanie](#)
- Spotkanie VI (26-27 marca 2012) - [pobierz sprawozdanie](#)
- Spotkanie VII (22-23 października 2012) - [pobierz sprawozdanie](#)
- Spotkanie VIII (22-23 kwietnia 2013) - [pobierz sprawozdanie](#)
  - [pobierz IFLA Newsletter nr 46](#)
  - [pobierz Dział 2 Religia - prace wstępne nad przyszłymi tablicami](#)
- Spotkanie IX (2-3 grudnia 2013) - [pobierz sprawozdanie](#)
  - [pobierz: MRF propozycje Konsorcjum UKD \(2013\)](#)
  - [pobierz: Poddziały wspólne z kreską -05 Osoby](#)
  - [pobierz: 82.0 Teoria literatury, Nauka o literaturze](#)
- Spotkanie X (19-20 maja 2014) - [pobierz sprawozdanie](#)
  - [pobierz: Schemat UKD w Bibliotece Politechniki Białostockiej](#)
- Spotkanie XI (29 września 2014) - [pobierz sprawozdanie](#)
  - [pobierz: Dział 316 Socjologia – prace wstępne nad przyszłymi tablicami skróconymi](#)
- Spotkanie XII (23-24 marca 2015) - [pobierz sprawozdanie](#)
  - [pobierz Dział 159.9 Psychologia – prace wstępne nad przyszłymi tablicami skróconymi](#)
  - [pobierz Dział 338.48 Turystyka – prace wstępne nad przyszłymi tablicami skróconymi](#)
  - [pobierz Dział 37 Pedagogika – prace wstępne nad przyszłymi tablicami skróconymi](#)
  - [pobierz Dział 91 Geografia – prace wstępne nad przyszłymi tablicami skróconymi](#)
  - [pobierz Projekty realizowane w oparciu o UKD](#)

Konsultacje mailowe i telefoniczne

- dla bibliotekarzy z zewnątrz
- dla bibliotekarzy BN (praktyka klasyfikowania, wykazy działów)

Dziękuję za uwagę!

j.kwiatkowska@bn.org.pl